

Профорієнтаційна робота є однією з найважливіших проблем нашої школи. По закінченню навчання учням дуже важко адаптуватися у сучасному суспільстві, а також обрати свій шлях у житті.

Актуальність цієї проблеми полягає в тому, що процес соціалізації розумово відсталих дітей складний, а їх інтеграція в суспільство після закінчення школи проблемна і не завжди успішна.

По закінченню школи перед учнями постає проблема вибору професії, яка має велике значення в життєвому самовизначенні. Кожна людина мріє бути самореалізованою та займатися улюбленою справою, яка приносить задоволення їй самій та користь людям. Витримати конкуренцію на ринку праці дуже складно. Особливо коли учні мають вади психофізичного розвитку, розлади нервової системи, які заважають набувати професійних вмінь та навичок. Підприємства не бажають приймати на роботу випускників спеціальних шкіл, які не мають досвіду практичної діяльності.

Тому перед школою постає важливе завдання: озброїти учнів знаннями, вміннями і навичками практичної роботи. Сформувати у дітей життєві прагнення, пов'язані з вибором майбутньої професії. Ознайомити з різними видами діяльності. Допомогти їм вибрати доступну, цікаву і потрібну для суспільства професію, враховуючи їх індивідуальні психофізичні особливості та інтелектуальний розвиток.

За сприятливих обставин випускники спеціальної школи здатні опанувати професії, які вимагають здібностей до практичної діяльності. Найбільш поширеними профілями професійного навчання школярів з особливими потребами є:

- будівельні (маляр, штукатур, лицювальник – плиточник, столяр, тесляр);
- швейні (оператор швацького устаткування, швачка, вишивальниця);
- сільськогосподарські (тваринник, овочівник, працівник тепличних господарств);
- шевські (майстер з ремонту і пошиття взуття);
- кулінарні (повар-кондитер);
- народні ремесла (гончарство, лозоплетіння).

За період навчання в Золотоніській спеціальній загальноосвітній школі-інтернаті з 5 по 10-й клас учні мають нагоду випробувати свої сили з деяких профілів:

- швейна справа;
- столярна справа;
- сільськогосподарська праця(овочівництво).

Деякі види діяльності можуть стати для них хобі, орієнтуючи їх на вибір майбутньої професії.

Величезне значення має наявність в школі матеріально-технічної бази з професійно-трудового навчання та її ефективного використання. Обладнання майстерень повинно відповідати положенню про навчальні кабінети загальноосвітніх навчальних закладів.

Починаючи з 4 класу діти діляться на дві групи. Навчання відбувається на базі швейних та столярних майстерень. Попередньо визначити профіль та правильно розподілити дітей допомагає шкільний психолог, вчитель початкових класів та вихователі. Вони враховують наявність розладів нервової системи, стан рухової сфери, здібності, інтереси та нахили учнів.

Вивчення швейної справи відбувається з 4 по 10 клас.

Швейна майстерня поділяється на декілька зон:

1. Для теоретичного вивчення матеріалу. Діти працюють в зошитах, з підручниками та комп'ютерними програмами.
2. Для виконання практичних робіт. Ця зона обладнана електричними швейними машинами, краєобметувальною швейною машинкою, прасувальною дошкою та праскою.
3. Примірочна. Вона призначена для виконання примірки під час пошиття виробу.

В 4 класі учениці вивчають ручні стібки, будову електричної швейної машинки, правила безпеки життєдіяльності. Виконують машинні шви та виготовляють прості швейні вироби (пов'язка для чергового, прихватка, рукавиці).

В швейній майстерні, починаючи з 5 по 10 клас учні вивчають основи *машинознавства, матеріалознавства, моделювання та технології виготовлення швейних виробів*. Виконують побудову-креслення легкого жіночого одягу. Але не завжди і не всі учні, в зв'язку з вадами розумового розвитку, можуть виконати побудову. Тому ми використовуємо програму Patterns CAD: «Виготовлення викрійок в натуральну величину». Вони оволодівають навичками роботи з комп'ютерними програмами, що значно полегшує виготовлення викрійок.

Учениці вчать знімати мірки для побудови-креслення виробів, кроїти, обробляти загальні вузли, шити вироби, самостійно виконувати практичні завдання, планувати свою діяльність, користуватися інструкційними картками для виконання практичних робіт. Знайомляться з організацією поопераційного поділу праці на виробництві.

По закінченню 10 класу дівчата здобувають знання і вміння з цікавої й необхідної професії – швачки. Та продовжують своє навчання в спеціальних групах професійно-технічного училища за спеціальністю: «Оператор швацького устаткування. Швачка». Ця професія кваліфікується як фізична праця середньої тяжкості. Працюють швачки на швейних фабриках, у цехах текстильних підприємств, в майстернях індивідуального пошиття одягу.

Столярній справі школярі навчаються шість років, починаючи з 4 по 9 клас. У 4 класі вони ознайомлюються з різними видами праці, тобто не має суворо окресленої професійної спрямованості. В цей період встановлюються типологічні особливості оволодіння даною професією. Хлопчики вивчають найпростіші операції з обробки паперу, картону, деревини.

Починаючи з 5 по 9 клас вони знайомляться з новими техніко-технологічними прийомами, займаються виготовленням простих виробів з деревини(дитячі іграшки), а також художнім випилюванням та випалюванням. Виготовляють нескладні токарні вироби. Вивчають основні породи, властивості, дефекти деревини; способи їх обробки та виготовлення; види клею та лаків. Вчаться користуватися ручними інструментами, деревообробними верстатами, виготовляти заготовки столярних виробів, а також творчо і самостійно працювати. Ці знання, вміння і навички допомагають їм ознайомитися з професією столяра.

Спостерігається така практика, коли сільськогосподарській праці навчають учнів, які через низькі інтелектуальні можливості не можуть оволодіти знаннями і навичками швейної справи.

Сільськогосподарську працю, а саме овочівництво, вони починають вивчати в 10 класі, протягом року. В задачу підготовки школярів до оволодіння сільськогосподарською професією входить також навчання їх прийомам виконання трудових операцій та формування навиків. А саме:

- підготовка до внесення добрив у ґрунт;
- підготовка ґрунту для вирощування рослин, засіву насіння;
- догляд за посівами;
- вирощування розсади, сільськогосподарських культур;
- пікірування розсади;
- збирання, заготівля і переробка овочів;
- правила і норми охорони праці, виробничої санітарії.

Набувають сільськогосподарських умінь і навичок на пришкольній ділянці. Така робота орієнтує дітей по спеціальності сільськогосподарського профілю. Учні нашої школи переважно з сільської місцевості, тому вивчення цього предмета є дуже актуальним, а також затребуваним у нашому регіоні.

На завершення хотілося б відмітити, що спрямувати розумово відсталих школярів на вибір професії дуже важко. Це щоденна робота педагогів протягом багатьох років. Правильно зорієнтувати треба не тільки дітей, а також і їхніх батьків. Звичайно, не всі учні обирають ці напрямки роботи. Але саме на уроках трудового навчання вони отримують уміння витримувати навантаження та доводити розпочату справу до кінця.